

Een 2.0-aanpak voor integrale jeugdhulp in Vlaanderen

Vernieuwen, vereenvoudigen en vertrouwen

De jeugdhulp in Vlaanderen is met de start van het decreet betreffende de integrale jeugdhulp grondig hertekend. We blijven geloven dat de doelstellingen van het decreet een duidelijke meerwaarde hebben voor kinderen en jongeren¹ die hulp, zorg en/of ondersteuning op maat² nodig hebben. Deze tekst is dan ook geen nieuwe visie op de jeugdhulp, maar **vernieuwt, vereenvoudigt en concretiseert**. We maken duidelijke keuzes over de aansturing, we zetten in op het realiseren van continuïteit en we werken onduidelijkheden weg. We kiezen voor een jeugdhulp die (voort)bouwt op **vertrouwen en groei**. Voor deze vernieuwing en vereenvoudiging van de jeugdhulp baseren we ons op ervaringen van kinderen, jongeren en ouders en op signalen van professionals uit het werkveld. We willen met deze **2.0-aanpak** doorgroeien naar een sterkere jeugdhulp.

We voeren **het actieplan jeugdhulp** dat door de Vlaamse Regering op 6 februari 2015 werd goedgekeurd verder uit. Hierbij concretiseren we de acties en we houden de - samen met het werkveld geformuleerde **prioriteiten** - in het vizier. We **verbinden die nu** met de uitrol van **de resolutie aangenomen door het Vlaams Parlement op 8 juli 2015**. De punten die daarin zijn opgenomen gelden mee als richtsnoer voor het uittekenen van een bijgestuurde operationele aanpak 2.0.

Daarbij zetten we versterkt in op preventie en vroegdetectie. Ook vereenvoudigde procedures en een maximale bekendheid van de toegang tot de jeugdhulp willen we realiseren. Flexibiliteit en continuïteit van de hulpverlening kenmerken de aanpak 2.0. Sneller en accurater optreden in situaties van verontrusting en bij crisissen vormen er het sluitstuk van. We voorzien flankerend in een doordachte uitbreiding van de jeugdhulp.

Een sterke en vereenvoudigde governance

We zijn er ons van bewust dat deze aanpak enkel kans tot slagen heeft als alle acties gekoppeld worden aan **duidelijke verantwoordelijkheden en een gestroomlijnde aansturing**. Versnippering van verantwoordelijkheden staat daadwerkelijke vernieuwing in de weg.

We vereenvoudigen de governance van de integrale jeugdhulp en gaan voor een aansturing vanuit één agentschap en één intersectoraal adviesorgaan.

In **een eerste fase** nemen de agentschappen die preventie of jeugdhulp aan kinderen en jongeren als kernopdracht hebben, Kind & Gezin en Jongerenwelzijn, samen met het beleidsondersteunende Departement WVG, op managementniveau het voortouw. We ontwikkelen voor de Gemengde Stuurgroep een huishoudelijk reglement om hun adviserende positie kracht bij te zetten.

Op **langere termijn** brengen we de sturing van de jeugdhulp samen in één agentschap. Het Raadgevend Comité Jongerenwelzijn, aangepast aan en uitgebreid tot de stakeholders van integrale jeugdhulp,

¹ In de tekst wordt voornamelijk gesproken over 'kinderen', 'jongeren' en 'ouders' of 'gezin'. Hieronder mag de bredere formulering uit het decreet betreffende integrale jeugdhulp begrepen worden: "minderjarigen, hun ouders en, in voorkomend geval, hun opvoedingsverantwoordelijken en de betrokken personen uit hun leefomgeving die daar behoefte aan hebben".

² In de tekst wordt voornamelijk de term 'hulp' gehanteerd. We opteren hier voor een open en brede invulling van de term en refereren hiervoor aan de visienota van SAR WGG over Integrale zorg en ondersteuning in Vlaanderen van 7 december 2012

moet hierin een meer uitgesproken rol gaan spelen en ook linken leggen met andere Raadgevende Comités.

Op regionaal vlak bevestigen we de sleutelpositie van de Intersectorale Regionale Overlegfora Jeugdhulp.

Op die manier streven we naar een logische en doordachte bundeling van de bevoegdheden en actie-terreinen in een heldere operationele aansturing.

De voorliggende tekst geldt als een bronbestand voor de jeugdhulp tijdens deze regeerperiode. De acties die erin zijn samen gebracht, zijn verder uitgewerkt in **een operationeel “programma integrale jeugdhulp 2.0”**. Dat programma vormt samen met deze tekst één geheel, dat het grondplan uittekent voor de ontwikkeling van een versterkte jeugdhulp. Uiteraard is een dergelijke ontwikkeling een “work in progress”. We monitoren en evalueren de uitvoering van de acties dan ook systematisch. We maken in het hele proces ook plaats voor een maximaal participeren van de gebruikers.

1. Aandacht voor preventie en vroegdetectie versterken

De toekomst is jong

We bouwen **de Huizen van het Kind** uit tot basisvoorzieningen voor alle gezinnen met kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel. De ambitie is om tegen eind 2019 in elke gemeente een Huis van het Kind te hebben waar alle (aanstaande) gezinnen met kinderen en jongeren, en kinderen en jongeren zelf, terecht kunnen met vragen en behoeften die betrekking hebben op opvoeden en opgroeien. We voorzien in deze legislatuur dan ook nog een volgende fase binnen het groeipad. We stemmen de evolutie ook af met de totstandkoming van het ‘geïntegreerd breed onthaal’ voor volwassenen.

Om de beschreven ambitie waar te maken, hebben we extra aandacht voor het bereiken van kansengroepen. En omdat Huizen van het Kind nog te vaak -onterecht- worden gepercipieerd als basisvoorziening voor jonge kinderen, zetten we in **op het versterken van het aanbod voor oudere kinderen en jongeren**.

We werken ook aan de link met gezondheidszorg binnen de Huizen van het Kind. We doen dat bij uitstek met oog voor de perinatale periode. We zien eveneens een meerwaarde in samenwerking met de geestelijke gezondheidszorg. Maar niet alleen met deze sector. Samenwerking met alle belendende sectoren is cruciaal voor de Huizen van het Kind. We willen ze immers lokaal stevig inbedden, organisch vervlochten in de leefwereld van gezinnen. Onderwijs, cultuur en sport zijn daarbij natuurlijke partners.

De Huizen van het Kind blijven ook de plek waar gezinnen terecht kunnen voor opvoedingsondersteuning, waarbij we niet willen dat opvoeding geproblematiseerd wordt. We zien opvoeding vanuit de mogelijkheden van gezinnen, kortom als empowerment van gezinnen.

Om deze evolutie goed verder te ondersteunen wordt er door Kind en Gezin, in samenwerking met de Huizen van het Kind, op basis van een indicatorenset, een methodiek ontwikkeld die transparant zichtbaar maakt hoe de Huizen van het Kind zich ontwikkelen. Dit wordt in 2016 gefinaliseerd en uitgerold. Op basis hiervan kunnen we gericht sturen op wenselijke evoluties. We expliciteren hierbij ook de rol die de Huizen van het Kind spelen in de bekendmaking van de mogelijkheden binnen de jeugdhulp.

Kind & Gezin organiseert op 6 oktober 2016 een **Conferentie rond het Jonge Kind met als thema “de toekomst is jong”** (zie <http://www.kindengezin.be/detoekomstisjong/>). Die conferentie moet de

grondslag leggen voor een gedragen beleidsvisie. De centrale vraag is 'Hoe nog beter investeren in de omgeving van jonge kinderen?', om zo hun ontwikkelingskansen te waarborgen, met aandacht voor sociale ongelijkheid. De conferentie wordt voorbereid in vier thematische werkgroepen: aanpakken van gezondheidsongelijkheid, rijke omgeving voor alle kinderen - kindvriendelijk beleid, vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid gepast omgaan met verontrusting en participatie van gezinnen en kinderen. De bouwstenen die daarbij beleidsmatig naar voor worden geschoven zullen, onder andere, de uitbouw van de jeugdhulp in Vlaanderen mee schragen.

Alert zijn voor psychische problemen bij kinderen en jongeren

Het **vroegtijdig reageren op psychische problemen bij kinderen en jongeren** is cruciaal. Hoe sneller we die problemen op een goede manier kunnen aanpakken, hoe groter de kans dat we langdurige en ingrijpende schade kunnen voorkomen. Het nieuwe geestelijk gezondheidsbeleid voor kinderen en jongeren en de hiermee gepaard gaande organisatie van zorgnetwerken - een samenwerking tussen federale overheid, gemeenschappen en gewesten - biedt daartoe opportuniteiten. Met name het programma 'liaison en consult' richt zich tot de doelgroep van kinderen en jongeren. Het creëren van netwerken, het uitwisselen en samen inzetten van expertise, inter- en supervisie, permanente vorming, personeelsuitwisseling, ... het zijn allemaal elementen die kunnen bijdragen tot sneller en gevatser ingrijpen, helemaal in de geest van de aanpak 2.0. We leggen daarom actief linken, op regionaal niveau onder meer via het Intersectoraal Regionaal Overlegforum Jeugdhulp, tussen de structuren en de paradigma's van de geestelijke gezondheidszorg aan de ene kant en de jeugdhulp en de Huizen van het Kind aan de andere kant. Zeker omdat het programma acties bevat voor specifieke (sub)doelgroepen, waaronder infants, peuters en kleuters, kinderen en jongeren van ouders met psychische of verslavingsproblemen, kinderen en jongeren met een psychiatrische problematiek die onder een justitiële maatregel vallen, jongeren met een verslavingsproblematiek en kinderen en jongeren met een beperking en meer specifiek met een ADHD-diagnose. Het programma wordt uitgerold vanaf 1 april 2016.

Ook op Vlaams niveau investeren we in **vernieuwende initiatieven in de geestelijke gezondheidszorg**. Zo ontwikkelen enkele centra voor geestelijke gezondheidszorg een online cliëntportaal, waarmee zowel behandelaar als cliënt via één overzichtelijk portaal toegang hebben tot alle relevante gegevens. Het cliëntportaal verbetert de communicatie tussen het kind, de jongere, de ouders en de hulpverlener, geeft het kind en de jongere en de ouders meer de regie over zijn of haar behandeling en bundelt alle gegevens op één plaats (onder meer afspraken, behandelplan, dagboek, apps).

Voorts krijgen de psychiatrische ziekenhuizen de mogelijkheid om, binnen bestaande netwerken, hun aanbod voor jongeren flexibeler in te zetten. We creëren mogelijkheden om een psychiatrische dagbehandeling of een psychiatrische nachtopvang te combineren met respectievelijk een nachtopvang of dagactiviteit in de jeugdhulp. Op die manier geven we de ziekenhuizen de ruimte om samen met hun partners in de jeugdhulp initiatieven te ontwikkelen die zich specifiek richten op de adolescentiefase. Binnen het VIPA zijn in dit kader incentives mogelijk. We verwijzen naar de oproep van 18 februari 2016 inzake de mogelijkheden van reconversie naar verblijven voor adolescenten met sterk verhoogde psychische kwetsbaarheid.

Daarnaast blijven we inzetten op **destigmatisering en een correcte beeldvorming** over psychische problemen en psychische zorg. De Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid en Te Gek?! zijn hierrond gezamenlijk actief in de Associatie Beeldvorming Geestelijke Gezondheid Vlaanderen en zullen ook in 2016 acties ondernemen om het brede publiek en partners in onder meer welzijn en onderwijs

te informeren en te sensibiliseren. Te Gek!? zet het jaar 2016 in met een wervende scholencampagne, met steun van hun meter Selah Sue.

We zoeken ook samen met vzw Tejo hoe we – vertrekkend van de eigenheid van dit initiatief – vanuit de jeugdhulp ondersteunend kunnen optreden om deze laagdrempelige aanpak een duidelijke plek te geven in het landschap van toegankelijke ondersteuning aan kinderen en jongeren.

Zorg & Gezondheid organiseert eind 2016 **een Gezondheidsconferentie** en begin 2017 **een Eerstelijnsconferentie**. De Gezondheidsconferentie focust op voeding en beweging, tabak, alcohol en drugs. Ook daarbij zal er aandacht zijn voor een gezonde start in het leven en dus voor kinderen en jongeren, voor vroegdetectie en vroeginterventie. De Eerstelijnsconferentie wil – op basis van de noden van de patiënt – bijdragen tot meer integrale zorg. De vroegdetectie van gezondheidsproblemen - ook bij kinderen en jongeren - krijgt nu al aandacht in voorbereidende werkgroepen. Wat naadloos aansluit bij wat de jeugdhulp nastreeft: een eerste lijn die accuraat inspeelt op snel herkende noden.

Kinderen en jongeren helpen door de problemen van ouders aan te pakken

Problemen van ouders kunnen de ontwikkeling van hun kinderen en jongeren negatief beïnvloeden. Als ouders zelf ondersteuning zoeken in de volwassenenzorg, houden we daarmee rekening in de jeugdhulp. De context van de kinderen en jongeren - de krachten daarin, maar ook de moeilijkheden - is een sleutelgegeven in de 2.0-benadering. We hebben in dit verband ook bijzondere aandacht voor de ondersteuning van jonge mantelzorgers.

Concreet willen we **de ontwikkeling van jonge kinderen vrijwaren en hun uithuisplaatsing vermijden door in de begeleiding gericht in te spelen op mogelijke psychische problemen van ouders**. Hierbij is een gedeelde aanklappende houding, soms onder een vorm van bemoeizorg en informatie-uitwisseling met de volwassenenzorg, een belangrijk aandachtspunt.

We zetten in op relatie- en scheidingsbemiddeling met bijzondere aandacht voor de gevolgen van gezinsbreuken op kinderen en jongeren. We bouwen daartoe een op elkaar **afgestemd relatie-ondersteunend aanbod** uit. We doen dit door een sensibiliseringscampagne die relaties en relatieproblemen bespreekbaar maakt, door bestaand aanbod in kaart te brengen en online bekend te maken en door **projecten rond vechtscheiding**, met focus op de positie van kinderen en jongeren hierin, te ondersteunen en te integreren in het reguliere aanbod.

Naar een autismevriendelijk Vlaanderen

Voor kinderen en jongeren is het belangrijk dat we de aanbevelingen van de taskforce, gebaseerd op de expertise uit het werkveld, de overheid, de wetenschappelijke wereld en ervaringsdeskundigen om zetten in goodpractice waarbij we de participatieproblemen op meerdere domeinen in de samenleving van kinderen, jongeren en later als volwassenen met autisme beleidsdomeinoverschrijdend aanpakken. We schuiven in het voorjaar 2016 concrete acties op basis van het rapport naar voren.

2. Inzetten op vermaatschappelijking van de jeugdhulp

Meer krachtgericht werken als basishouding in de jeugdhulp

Krachtgericht werken moet, nog sterker dan vandaag, een basishouding binnen een versterkte jeugdhulp worden. Hulpverleners vertrekken in hun aanpak van een appel op de krachten, de mogelijkheden en de verantwoordelijkheid van kinderen, ouders en hun omgeving.

Dit impliceert dat hulpverleners niet enkel zorg verstrekken aan de kinderen en jongeren, maar ook mensen in hun kracht brengen, zodat ze, te midden en vanuit hun specifieke context, richting kunnen geven aan hun leven. Zo evolueert de (professionele en informele) hulpverlening naar een inclusieve en emancipatorische hulpverlening, die meer deel uitmaakt van het dagelijkse sociale leven van mensen. Professionele en informele hulp stimuleert en ondersteunt de maatschappelijke participatie in een breed perspectief, heeft oog voor alle levensdomeinen zoals onderwijs, huisvesting, werk, mobiliteit ... en heeft als effect dat zowel professionele als informele zorg elkaar versterken.

We sensibiliseren en ondersteunen in dit verband hulpverleners in het gebruik van kracht- en netwerkgerichte methodieken. Daartoe ontwikkelen we **een website 'burgerkracht'** die de verschillende initiatieven en netwerkstrategieën ontsluit. We organiseren vorming en informatiesessies voor hulpverleners. En we installeren intersectorale lerende netwerken over krachtgericht werken.

We bouwen het spoor van de informele en krachtgerichte zorg inhoudelijk uit door aan elkaar verwante methodieken te clusteren in één organisatiestructuur. Zo maken we het kracht- en netwerkgericht werken in Vlaanderen **zichtbaarder en zal het gebruik ervan toenemen**. We leggen waar relevant een link naar het vrijwilligerswerk.

We verruimen de bekendheid van de **Diensten Ondersteuningsplan** in alle sectoren. Deze diensten zijn opgericht in functie van de vermaatschappelijking van de zorg voor personen met een beperking en hebben expertise in krachtgericht en netwerkversterkend werken. We doen dit in samenspraak met de diensten zelf en bekijken hoe ze een plaats kunnen krijgen in ruimere bekendmakingscampagnes.

In de verdere uitbouw van de laagdrempelige, rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp stimuleren we het gebruik van werkzame, krachtgerichte methodieken. De uitrol van de aanpak via **positieve heroriëntering** inspireert op dat vlak en zien we inzetbaar vanuit diverse settings, niet enkel vanuit Jongerenwelzijn, maar bijvoorbeeld ook vanuit een Centrum voor Leerlingbegeleiding.

Kiezen voor pleegzorg als eerste optie

Pleegzorg blijft de eerste overweging wanneer kinderen en jongeren niet meer thuis kunnen verblijven en nood hebben aan zorg omwille van een moeilijke leefsituatie. Om **nog meer kwaliteitsvolle pleeggezinnen te werven** moet onder andere ingezet worden op nieuwe vormen van sensibilisering (met betrokkenheid van bijvoorbeeld bedrijven), op 'nieuwe' doelgroepen van kandidaat-pleegzorgers, en op efficiëntere selectieprocedures met focus op wat een kandidaat nodig heeft om een goede pleegzorger te zijn.

Met de invoering van het nieuwe decreet pleegzorg is veel energie gegaan naar het realiseren van een naadloze doorstart in de nieuwe structuur. Dat is gelukt. In functie van een verdere kwaliteitsvolle implementatie is het nu nodig om een evaluatie te doen van het decreet en het uitvoeringsbesluit.

Verder zetten we concrete stappen om pleegzorg inhoudelijk te optimaliseren. Een goede basis hiervoor zijn de bevindingen en aanbevelingen van het onderzoek van praktijkinitiatieven inzake de doorstroom

van jonge kinderen naar pleegzorg in Limburg en van het onderzoek 'samenwerking ondersteunen in pleegzorg'. Medio 2017 ontvangen we de eindrapporten van het onderzoek naar de beleving van pleegzorg door pleegkinderen en het praktijkonderzoek naar de versterking van de pleegzorg in het werken met de natuurlijke ouders. Ook de aanbevelingen uit die onderzoeken zullen worden uitgerold.

Op basis van de registratie van de pleegzorgdiensten moet het ook mogelijk zijn de ontwikkelingen van de pleegzorg in de verschillende regio's te monitoren en te benchmarken. Verschillen tussen de regio's kunnen belangrijke indicatoren zijn voor gerichte acties om pleegzorg nog meer op de kaart te zetten.

Om tot een beter intersectoraal antwoord te komen in situaties waarin een kind niet langer in zijn gezin kan verblijven, slaan Kind & Gezin en Jongerenwelzijn momenteel de handen in elkaar. Er is een gezamenlijke visietekst over de begeleiding en opvang van jonge kinderen in de maak die Vlaamse krachtlijnen en beleidsacties moet opleveren. **De focus ligt hierbij in eerste instantie op de jongste kinderen** die al dan niet tijdelijk en al dan niet gedwongen, niet langer in het eigen gezin kunnen verblijven omwille van een moeilijke leefsituatie.

De optie om pleegzorg als eerste te overwegen keuze naar voor te schuiven zal, zoals hiervoor aangegeven, verder worden versterkt in een streven naar meer en betere pleegzorg. We investeren daarbij nadrukkelijk in een correctere beeldvorming van pleegzorg en bijhorende sensibilisering. Maar we bekijken de problematiek ook breder. De residentiële opvang van jonge kinderen moet eveneens een (meer) duidelijke plek krijgen. Het streven is daar eveneens te komen tot een beter aanbod. Er zullen voorstellen worden geformuleerd voor hoe we ook binnen dit residentiële aanbod maximaal tegemoet kunnen komen aan de (hechtings)noden van kinderen. Het belang van een duidelijke differentiatie is noodzakelijk om - naast pleegzorg als eerste keuze - ook te voorzien in een gerichte groei van flexibel inzetbare residentiële modules voor jonge kinderen.

Ook kinderen, jongeren en gezinnen op de vlucht geven we de mogelijkheid om opgevangen te worden in pleeggezinnen. Hiertoe zal geïnvesteerd worden in deskundigheidsbevordering binnen de diensten voor pleegzorg, maar ook in samenwerking met partners die de nodige expertise kunnen aanleveren voor het omgaan met deze doelgroep.

De mogelijkheden van de vertrouwenspersoon en het belang van ervaringsdeskundigheid

We burgeren de figuur van **de vertrouwenspersoon** verder in. Vertrouwenspersonen versterken kinderen en jongeren (en ouders) in de hulpverlening. We zorgen er dan ook voor dat die mogelijkheid beter gekend is. We lichten de rol, de positie en het mandaat van vertrouwenspersonen voor kinderen en jongeren toe zodat die er beter gebruik van kunnen maken. Voor de vertrouwenspersoon voor ouders komt er een regeling in het decreet integrale jeugdhulp waarin zijn statuut en mandaat vastgelegd worden.

We maken een toegankelijke webpagina met informatie, specifiek voor vertrouwenspersonen, waaraan een helpdesk is verbonden. Er komt ook een pool van vertrouwenspersonen waar kinderen en jongeren die er zelf geen vinden een beroep op kunnen doen.

We maken de figuur van de vertrouwenspersoon verder bekend via hulpverleners en voorzieningen. We informeren kinderen en jongeren en hun ouders rechtstreeks over de mogelijkheid om er een beroep op te doen. We doen dat niet vrijblijvend. We volgen het inzetten ervan op. Onder meer zorg- en onderwijsinspectie zullen nagaan in hoeverre de figuur van de vertrouwenspersoon ingeburgerd geraakt.

We willen ook een concrete praktijk ontwikkelen rond het inzetten van **ervaringsdeskundigheid** (peer-support, jeugdadviseurs, ...) in de jeugdhulp. Samen met cliëntvertegenwoordigers, hulpverleners en steunpunten brengen we bestaande relevante praktijken en modellen in kaart. We werken, vanuit cliëntperspectief, voorstellen uit om op korte en langere termijn het inbrengen van ervaringskennis en -deskundigheid binnen de jeugdhulp te realiseren. En we zetten een experimenteel project op dat, in samenspraak met één of meer Intersectorale Regionale Overlegfora Jeugdhulp, concreet aan de slag gaat met het inzetten van ervaringsdeskundigheid.

3. Een duidelijke toegang tot de jeugdhulp

Een overzichtelijke rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp

Een performante rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp is **vlot toegankelijk en overzichtelijk**. Idealiter vindt een kind, een jongere of zijn gezin meteen de gepaste hulp op zijn maat. Lukt dat niet, dan moet de brede instap oriënterend ondersteunen en wegwijs maken.

Belangrijk is in dit verband dat er lokaal heel goed in kaart wordt gebracht wie de actoren zijn van de rechtstreeks toegankelijke hulp, zodat het voorveld goed weet waar het terecht kan met vragen voor jeugdhulp. De **bekendmaking van het rechtstreeks toegankelijke hulpaanbod** zal lokaal / bovengemeentelijk afgestemd worden, met passende aandacht voor de specifieke rol van de brede instap. In 2016 komt er **een bekendmakingscampagne** die regionaal invulling krijgt.

Om het rechtstreeks toegankelijke aanbod beter te profileren en te positioneren, bundelen we onder meer de invalshoeken brede instap en contextbegeleiding. Maar ook globaler moeten we komen tot een versterking van het rechtstreeks toegankelijke aanbod, dit zowel naar aanbod als naar de toegankelijkheid.

Binnen de rechtstreeks toegankelijke hulp spelen **de Centra voor Leerlingenbegeleiding** een sleutelrol. Zij staan voor een hervorming die, ook inzake preventie en voor de jeugdhulp, cruciaal is. Momenteel biedt een krijtlijnennota een kader voor de toekomstige kwaliteitsvolle leerlingbegeleiding. Deze krijtlijnennota wordt verfijnd in een conceptnota (april 2016) met de bedoeling te komen tot een decreet leerlingbegeleiding (oktober 2017) dat op 1 september 2018 van kracht moet worden.

De kern van de hervorming van de leerlingenbegeleiding focust op **de verduidelijking van rollen en taken** van alle actoren (leerlingen, ouders, school, interne leerlingbegeleiding, Centrum voor Leerlingbegeleiding, pedagogische begeleidingsdiensten, hulpverlening...), en dit zowel voor het gewoon als het buitengewoon basis- en secundair onderwijs en voor de leertijd. Daarbij is er aandacht voor hoe de leerlingenbegeleiding zich verhoudt tot de welzijnsactoren. In elk geval zal daarbij een goed omschreven draaischijffunctie voor de Centra voor Leerlingbegeleiding belicht worden.

De hervorming van de leerlingenbegeleiding is vanuit het perspectief van de jeugdhulp dus zeer belangrijk en biedt mogelijkheden tot een **betere regionale afstemming, een gedeelde dossiervorming en een versterkte regie door de Centra voor Leerlingbegeleiding**. Omwille van hun unieke vindplaatsgerichte positie moeten we de mogelijkheden verkennen waarbij een Centrum voor Leerlingbegeleiding in haar regierol versterkt wordt door het benoemen van specifieke bijkomende modules, zoals bijvoorbeeld positieve oriëntering. Op die manier versterken we ook regionaal de regie van en het overzicht op de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp binnen een netwerkaanpak.

Onderwijs en Welzijn gaan ook samen verder aan de slag met Jongeren@risk. In de conceptnota '**samen tegen schooluitval**' krijgen de time-outprojecten een meer flexibel karakter. De 'naadloze flexibele trajecten' gaan aan de slag met de leerlingen, hun ouders, maar ook met leerkrachten en scholen. Deze gaan in op 1 september 2016.

Doordachte groei is noodzakelijk

Op basis van het actieplan jeugdhulp werden al **duidelijke prioriteiten** geformuleerd voor de verdere uitbouw van het aanbod in de jeugdhulp. We hebben al een **versterking van het rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod** gerealiseerd, en voorzien een versterking van het aanbod van de **positieve heroriëntering**. We werken in 2016 ook de wachtlister voor VIPA-investeringen in de jeugdhulp weg. Daarnaast blijft ook de nood aan geschikte **opvang in crisissituaties** en de uitbouw van de **residentiële capaciteit voor bepaalde doelgroepen (bijvoorbeeld jonge kinderen)** een prioriteit. Vanaf 2017 is een tweede fase voorzien in **het groeipad** voor de jeugdhulp. We zullen dan ook deze investering, versterkt met de effecten van de federale maatregelen (de zogenaamde taxshift), inzetten om een substantieel bijkomend aanbod te realiseren. We zullen deze prioriteiten en mogelijkheden in 2016 vertalen in gerichte oproepen, zodat ze zo snel als mogelijk operationeel kunnen worden.

Wat de jonge kinderen betreft zetten we de versterking van het aanbod door. We focussen daarbij in een eerste beweging op het aspect '**contextbegeleiding**', met oog voor een gedeelde aanpak door voorzieningen Jongerenwelzijn, de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning en de geestelijke gezondheidszorg. 60 bijkomende modules laagintensieve contextbegeleiding - gericht op het vermijden van de uithuisplaatsing van jonge kinderen en op de aanpak van psychische problemen bij ouders - starten op 1 januari 2016. De initiatiefnemers moeten aantonen dat ze inzetten op samenwerking, zowel op casusniveau als structureel. Dit zorgt ervoor dat de hulpverlening aan de kinderen en gezinnen meteen kan inspelen op bijvoorbeeld de geestelijke gezondheidsproblemen van ouders. We hebben in de verdere ontwikkelingen ook aandacht voor de doelgroep van moeders van jonge kinderen binnen de Centra voor Integrale Gezinszorg.

De capaciteit in multifunctionele centra wordt uitgebreid met 26 plaatsen in 2016 en 10 in 2017. Daarnaast breiden we het aanbod voor kinderen en jongeren met complexe en meervoudige problematieken uit met een specifiek intersectoraal hulpprogramma.

We investeren twee miljoen euro in het versterken van het multifunctioneel aanbod voor die doelgroep. Dit doen we door drie intersectorale samenwerkingsverbanden op te richten die heel Vlaanderen bestrijken. Zij nemen, als netwerk van voorzieningen, gezamenlijk het engagement om in te staan voor jongeren met een bijzonder complex profiel. Dit aanbod impliceert dat elk jaar 20 tot 30 jongeren hulpcontinuïteit kan worden geboden. Zij kunnen uit de carrousel van gebroken trajecten stappen. De opstart van deze netwerken is voorzien vanaf het voorjaar 2016.

We investeren ook in initiatieven die gericht zijn op een versnelde uitstroom uit de Gemeenschapsinstellingen. We vergroten onder meer het mobiele aanbod van Jongerenwelzijn met 30 modules kortdurend intensieve contextbegeleiding (1 januari 2016).

We breiden ook de capaciteit van de Gemeenschapsinstelling De Zande uit. In 2016 wordt in mei/juni een tweede leefgroep voor meisjes in gebruik genomen en in het najaar een leefgroep voor jongens.

Nieuwe maatschappelijke noden, nieuwe antwoorden

De **vluchtelingenproblematiek** heeft -uiteraard- ook impact op de hulpverlening. We vermeldde in dit verband al dat we inzetten op pleegzorg voor vluchtelingenkinderen (en eventueel hun ouders) binnen gastgezinnen. We versterkten pleegzorg daartoe in 2016 met vijf voltijdse equivalenten zodat ze de aangemelde kandidaat-pleeggezinnen binnen een aanvaardbare termijn kunnen screenen en vormen, de geselecteerde pleeggezinnen kunnen matchen aan vluchtelingenkinderen en een begeleiding op maat van de nieuwe doelgroep kunnen installeren. We beogen in de loop van 2016 minstens 100 kinderen en jongeren in pleegzorg onder te brengen.

We zetten tegelijkertijd in op het aanbod voor **niet-begeleide buitenlandse minderjarigen**. Het categoriaal aanbod - de organisaties voor bijzondere jeugdzorg die erkend zijn voor de opvang en/of begeleiding van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen - krijgt in 2016 de mogelijkheden om hun specifieke deskundigheid ten aanzien van minderjarige vluchtelingen in te brengen in de pleegzorg (begeleiding). En we ondersteunen Vluchtelingenwerk Vlaanderen om mee te werken aan het matchen van kwetsbare minderjarige vluchtelingen en vluchtelingengezinnen met het aanbod van Vlaamse pleeggezinnen. Zij zorgen ook voor het verspreiden van informatie en ze staan, met hun deskundigheid, in voor het ondersteunen van de hulpverlening

We versterken de meld- en infopunten voor niet-begeleide buitenlandse minderjarigen opdat ze hun brugfunctie tussen de federale opvanginitiatieven en de jeugdhulp ook met de grotere instroom kunnen blijven opnemen. We verwachten van de betrokken initiatiefnemers dat ze een outreachende werking – in de federale opvanginitiatieven – uitbouwen.

Verder zorgen we in dit verband voor een gerichte uitbreiding van het aanbod:

- een uitbreiding van de residentiële buffercapaciteit voor minderjarige vluchtelingen met 18 plaatsen vanaf januari 2016;
- een uitbreiding van de capaciteit contextbegeleiding in functie van autonoom wonen met 40 plaatsen vanaf januari 2016;
- een uitbreiding van het behandelingsaanbod bij trauma en/of bij (vermoedens van) andere ernstige psychische stoornissen en psychiatrische problemen door de gespecialiseerde gezondheidszorg en dit afgestemd met onderwijs voor de ondersteuning van en doorverwijzing vanuit zowel gezondheidszorg-, welzijns- als onderwijssettings. Deze uitbreiding is operationeel vanaf 1 februari 2016;
- een uitbreiding van het aanbod psychosociale begeleiding door de Centra voor Algemeen Welzijnswerk met 11 VTE vanaf januari 2016;
- een uitbreiding van het aanbod woonbegeleiding door de Centra voor Algemeen Welzijnswerk met 39 VTE vanaf januari 2016.

We monitoren de instroom en nemen, indien nodig, bijkomende maatregelen. Uitvoering gevend aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 18 december 2015 starten we bovendien gesprekken met Fedasil voor het opmaken van een conventie gericht op de realisatie in 2016 van 150 bijkomende residentiële plaatsen in een cofinanciering tussen Jongerenwelzijn en Fedasil.

Radicalisering als bijzondere uitdaging

In deze context vermelden we ook onze bijdrage aan de uitvoering van het actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme. Belangrijk is dat we onze acties, ook in de jeugdhulp, kaderen binnen een bredere aanpak van hoe we omgaan met **(super)diversiteit in onze samenleving, meer diversiteit in de zorg en aandacht voor de toegankelijkheid ervan voor specifieke doelgroepen.**

- Ouders en familie met opvoedingsvragen in verband met radicalisering kunnen terecht bij **de Opvoedingslijn**. We organiseren een backoffice die noden in verband met radicalisering kan opnemen. Zo ontstaat een platform dat in staat is te informeren, adviseren, gericht door te verwijzen en te ondersteunen. Dit aanbod startte op 15 februari.
- Binnen het beleidsdomein onderwijs en vorming werkt een centraal aanspreekpunt waar scholen en Centra voor Leerlingbegeleiding - per mail - met vragen terecht kunnen. Binnen elk onderwijsnet en centrumnet van Centra voor Leerlingbegeleiding werd een referentiepersoon radicalisering aangesteld. Op die manier heeft het centrale aanspreekpunt duidelijke contactpersonen voor overleg en informatiedoorstroming en kunnen deze personen expertise opbouwen rond het thema en collega's intern ondersteunen. Door middel van de opstart van een netwerk van ervaren islamexperten, die zowel een grondige kennis hebben van de islamitische theologie, als vertrouwd zijn met de leefwereld van de kinderen en jongeren, kan er duiding gegeven worden over de islam en de islamitische normen en waarden aan kinderen, jongeren, klasgroepen en eerstelijns werkers (leerkrachten, medewerkers van de Centra voor Leerlingbegeleiding, time-outprojectbegeleiders).
- We bundelen de krachten tussen onderwijs en welzijn om de back office voor deze aanspreekpunten vorm te geven, en ook voor het ontwikkelen van vorming en draaiboeken.
- Voor jeugdhulpverleners organiseren we in 2016 vorming, informatie-, kennis- en expertisedeling over radicalisering. Hiervoor doen we een beroep op partners uit het werkveld waaronder OTA Vlaams-Brabant en Brussel, EXPOO, De Touter vzw, Motief vzw. We maken het aanbod inzake weerbaarheidstrainingen voor kinderen en jongeren, zoals BOUNCE (Arktos), SLIM-R (HCA Elegast), ZAPP (CAW), ... beter bekend bij hulpverleners.
- Bij de Ondersteuningscentra Jeugdzorg en de Sociale Diensten voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening zijn referentieconsulenten 'radicalisering' aangeduid (in elke regio minimaal 2). Zij worden momenteel opgeleid in de thematiek zodat zij hun collega's kunnen ondersteunen.
- We brengen expertise samen en ontsluiten best practices en doen dit afgestemd met de initiatieven binnen Onderwijs. In maart 2017 distilleren we bijvoorbeeld uit het project "Preventie van radicalisering in Vilvoorde" van vzw Cocon en de Stad Vilvoorde een begeleidingsmethodiek voor kinderen, jongeren en gezinnen en we zorgen voor een bredere uitrol ervan.

Vereenvoudiging en flexibilisering van de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp

De keuze voor één systeem voor de toegang tot de meest ingrijpende jeugdhulp moeten we vrijwaren. Een gestructureerde handelingsgerichte inschatting van de hulpvraag en de zorgnoden is immers belangrijk in een jeugdhulp die continuïteit en vertrouwen vooropstelt. We moeten de manier waarop we dat doen wel kritisch evalueren en waar nodig vereenvoudigen. Het aanbod moet daarbij flexibel inzetbaar blijven.

Met het oog op verdere **gebruiksvriendelijkheid** verbeteren we in de werking van de toegangspoort zowel de instrumenten (A-document) als de processen (prioritering en escalatie).

Een belangrijke vernieuwing is dat sinds 1 januari **alle A-documenten aangeleverd door erkende multidisciplinaire teams beschouwd worden als consensusdossiers**. Dat verhoogt aanzienlijk de snelheid waarmee aanvragen kunnen worden goedgekeurd. Ook werd het proces over wie zijn akkoord moet geven bij het aanvragen van hulp verduidelijkt en gestroomlijnd. Bovendien is Insisto nu voor een aantal beroepsgroepen zoals kinder- en jeugdpsychiaters toegankelijk. Een belangrijke wijziging is ook dat alle aanmelders nu samen aan een A-document kunnen werken wanneer de cliënt akkoord gaat. Eind maart 2016 worden nog een aantal vereenvoudigingen in Insisto doorgevoerd. Zo zullen verschillende luiken (tekstvelden) worden samengevoegd waardoor de fragmentatie van de informatie afneemt en **het aantal verplichte velden aanzienlijk vermindert**.

We zullen in 2016 kinderen, jongeren en hun ouders, inzage geven in hun elektronisch dossier, de mogelijkheid voorzien dat meerdere hulpverleners een A-document als co-auteur opvolgen en de huidige wachtkamer tussen indicatiestelling en jeugdhulpregie afschaffen.

Rekening houdend met de resultaten en aanbevelingen van Audit Vlaanderen, het op te leveren onderzoek van A-documenten door het **Kwaliteitscentrum voor Diagnostiek**, de werkzaamheden van de werkgroep A-document en aanbevelingen van de stuurgroep cliëntenrechten zal het A-document tegen eind 2017 volledig herzien worden.

We voegen daaraan toe dat een externe consultant momenteel het huidige applicatielandschap binnen de jeugdhulp in kaart brengt. Het is de bedoeling – bijvoorbeeld door een aanpak via de zogenaamde hackathon – tot meer gebruiksvriendelijke toepassingen te komen.

We sturen in het najaar van 2016 de jeugdhulpregie, met name de huidige praktijk voor prioritering en escalatie, bij zodat ze eenvoudiger en efficiënter ingezet kunnen worden.

In 2016 zullen de betrokken agentschappen hun typemodules onder de loep nemen met het oog op het **vereenvoudigen en het verminderen van het aantal typemodules**. Na het intensief gebruik van de typemodules in de Intersectorale Toegangspoort en de typemodules rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp in rechtstreeks contact met het kind, de jongere en het gezin gedurende de voorbije twee jaar, kunnen sommige sectorale typemodules die naar eenzelfde type hulpaanbod verwijzen, worden samengevoegd tot intersectorale typemodules. Deze en andere acties met betrekking tot de (type)modules kunnen de samenwerking van diensten en het gecombineerd inzetten van jeugdhulp in verschillende sectoren vereenvoudigen en dus faciliteren, zoals in de resolutie gevraagd.

Voor kinderen en jongeren met een beperking zorgen we voor de nodige continuïteit. Voor minderjarigen met een handicap en waarbij geen sprake is van verontrusting of gerechtelijke tussenkomst, gaan we resoluut voor autonomie voor de ouders en de minderjarige binnen een persoonsvolgende financiering. We garanderen zo een perspectief voor kinderen en jongeren met een chronische zorgnood.

Voor wie het maatschappelijk noodzakelijk is om tussen te komen, zij het omwille van verontrusting of crisis, zij het omwille van het gedwongen karakter, zal de aansluiting bij de werking inzake de toegang tot de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (Intersectorale Toegangspoort) gezocht worden.

De uitrol van de persoonsvolgende financiering voor minderjarigen zal nauwgezet door een specifieke intersectorale **taskforce**, met de verschillende stakeholders (de gebruikers, voorzieningen, overheid, ...) worden voorbereid. Hiervoor wordt op korte termijn initiatief genomen.

Op het snijvlak van jeugdhulp en jeugd(sanctie)recht: gepaste reacties op jeugddelinquentie

We breiden de gesloten capaciteit uit. We voorzien in twee bijkomende leefgroepen in 2016 en maken transparant hoe we de toegang tot deze capaciteit organiseren. We opteren daarbij voor **structurele betrokkenheid van de jeugdmagistratuur**. We zetten het structureel overleg tussen Justitie en Welzijn verder en installeren eveneens in 2016 met de jeugdmagistratuur een begeleidingscomité om de toewijzing van plaatsen gesloten opvang te monitoren. Aan de minister van Justitie hebben we gevraagd om de voorziene functie van verbindingsmagistraat in te vullen. Dat maakt efficiënt overleg mogelijk over casussen met een urgente vraag van jeugdrechters.

In afwachting van het decreet jeugdrecht verkennen we in 2016 met de private sector de mogelijkheden om plaatsen aan te bieden voor jongeren in verontrustende situaties in **een besloten, fuguevermijdende setting**. De aanvragen tot uitzonderlijke opnames van meisjes met complexe problematieken en in precare situaties (meisjes in circuits van **tienerpooiers** of die seksueel grensoverschrijdend gedrag stellen), zowel in time-out als in open en gesloten aanbod van Gemeenschapsinstellingen, nemen immers toe. Dit veronderstelt samenwerking met en tussen de kinderpsychiatrie, het private hulpaanbod van Jongerenwelzijn en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, de Gemeenschapsinstellingen, de Intersectorale Toegangspoort, de Ondersteuningscentra Jeugdzorg, de Vertrouwenscentra Kindermishandeling en de Sociale Diensten voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening. Het is belangrijk om de jeugdmagistraten bij dit hulpprogramma gerechtelijke jeugdhulp te betrekken. Gezien de grote druk op de bestaande capaciteit, is er nood aan nieuwe capaciteit.

Mee als antwoord op de besluiten van het onderzoeksrapport “Tienerpooiers” door Child Focus, zetten we de bijkomende capaciteit van 10 plaatsen binnen de gemeenschapsinstelling te Beernem en een 15-tal plaatsen binnen het private aanbod mee in voor d(i)e precare doelgroep van meisjes.

Een **decreet jeugd(sanctie)recht realiseren** is een bijzondere uitdaging voor de komende jaren. De zesde staatshervorming stelt ons in staat met deze nieuwe bevoegdheid het jeugdrecht nauwer te laten aansluiten bij de jeugdhulp. We ontwikkelen het nieuwe jeugdrecht in overleg met alle relevante stakeholders, met bijzondere aandacht voor de actieve participatie en betrokkenheid van kinderen, jongeren en hun ouders. We houden er rekening mee dat de opmaak van dit decreet tot een herpositionering kan leiden van de Gemeenschapsinstellingen en het Vlaams Detentiecentrum.

In de zomer van 2016 leveren we een gedragen concepttekst inzake het nieuwe jeugdrecht af. Het nieuwe decreet jeugdrecht willen we op 1 januari 2018 in werking zien treden.

We hebben ook oog voor een snelle en gevatte aanpak van jongeren die misdrijven plegen. In samenwerking met de stad Antwerpen werken we een experiment uit dat de dynamiek van **‘veelplegers’** in een vroegtijdig stadium moet doorbreken. We kiezen voor een dichte ketenaanpak die we nauwgezet monitoren. We zetten hierbij ook methodieken in die hun werkzaamheid bewezen hebben en ambiëren een vernieuwende onderbouwde Vlaamse aanpak van jeugdige delictplegers.

Een begrijpbare jeugdhulp verhoogt de toegankelijkheid

Toegankelijkheid impliceert dat de jeugdhulp **“begrijpbaar”** is, niet in het minst voor kinderen, jongeren, ouders, opvoedingsverantwoordelijken en iedereen die ermee te maken heeft. Binnen een aanpak 2.0 zetten we hier verder op in door op alle niveaus cliëntvriendelijk te communiceren. We maken ook werk

van een gedeelde, **duidelijke huisstijl** voor alle informatie die met de jeugdhulp te maken heeft, we brengen deze informatie ook samen op een duidelijke en toegankelijke manier.

Online-hulp als bouwsteen voor een toegankelijke hulpverlening

Tot slot van het luik “toegankelijkheid” vermelden we het actieplan online-hulp, omdat het aanbieden van deze vorm van hulp de instapmogelijkheden vergroot. Het actieplan online-hulp heeft een bredere scope dan de jeugdhulp, maar heeft uiteraard ook een impact op kinderen en jongeren.

Op dit moment zijn we bezig om een aantal generieke zaken uit het actieplan uit te werken: de oprichting van het intersectoraal **aanspreekpunt onlinehulp** en een **basisvorming onlinehulp**.

4. Flexibiliteit en continuïteit van de jeugdhulp waarborgen

Kinderen, jongeren en gezinnen verdienen continuïteit in de jeugdhulp

Oog hebben voor **continuïteit in de hulpverlening** is cruciaal voor het kind, de jongere en hun gezin; kindercarroussels moeten vermeden worden. Het decreet gaat uit van een gedeelde verantwoordelijkheid van alle hulpverleners en voorziet in afspraken die de continuïteit kunnen verzekeren. In de meeste situaties is het duidelijk wie instaat voor continuïteit, wie het initiatief neemt in verontrusting,... maar lang niet altijd. Daarom moeten we de bestaande instrumenten evalueren, beter bekend maken, maar ook duidelijk **bijsturen waar nodig**.

In de meeste situaties is de trajectbegeleidende opdracht vrij duidelijk toe te wijzen. De medewerker van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, de consulent van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of bij de Sociale Dienst voor Gerechtelijke Jeugdhulpverlening (voor situaties van maatschappelijke noodzaak en voor gerechtelijke dossiers) – niet toevallig allebei met een expliciet als aanklappend omschreven opdracht - zijn voorbeelden van hulpverleners waarvan de trajectbegeleidende opdracht als vrij duidelijk wordt ervaren. Bij crisissituaties hebben de aanmelder en het meldpunt een welomschreven opdracht, en bij een aanvraag voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp worden afspraken gemaakt tussen de aanmelder en de jeugdhulpregisseur over de te verzekeren continuïteit. Eens opgenomen in niet-rechtsreeks toegankelijke hulp bewaken de jeugdhulpregisseur en de betrokken voorzieningen zelf mee de continuïteit.

Maar signalen, onder andere van de Kinderrechtencommissaris en de praktijk, tonen aan dat de continuïteit niet altijd gegarandeerd is. In bepaalde situaties moeten we tot **meer duidelijkheid komen over wie de verantwoordelijkheid draagt om de nodige continuïteit en coördinatie in hulptrajecten te verzekeren**.

De bestaande mogelijkheden versterkt inzetten of bijsturen

Uitgangspunt en voorwaarde voor een continu traject is en blijft de maximale betrokkenheid en inbreng van de cliënt en zijn context. Het inzetten van krachtgerichte methodieken kan impliceren dat het kind, de jongere en zijn omgeving een situatie overbruggen en continuïteit mee realiseren.

Maar op zich volstaat dat uiteraard niet. Als meerdere hulpverleners uit verschillende voorzieningen werken met eenzelfde kind of jongere, is afstemming noodzakelijk. Vaak nemen hulpverleners hiervoor

zelf initiatief en kunnen ze daarmee verder. Maar bij complexe dossiers is dat niet evident. Dan kan een beroep gedaan worden op **cliëntoverleg**, dat resulteert in een werkplan, **op niveau van het gezin**, met aanduiding van ieders verantwoordelijkheid.

De meerwaarde daarvan is duidelijk. Daarom willen we **sterk en gericht investeren in een meer en sneller inzetten van cliëntoverleg**. We doen hetzelfde voor **bemiddeling**. Die methodiek kan immers verhinderen dat een conflict leidt tot breuken in de hulpverlening. Met een vereenvoudiging van organisatie en procedure zullen we de toegang tot deze methodieken verbeteren, zowel voor hulpverleners als cliënten. We ontwikkelen ook een cliëntwebsite met de mogelijkheid (voor iedere betrokkene) om vanaf 2016 online aan te melden. Met het oog op monitoring van het gebruik en de resultaten ervan wordt een registratiesysteem ontwikkeld.

In de meest complexe situaties gelden de op stapel staande **intersectorale regionale zorgnetwerken** als garantie op continuïteit. We willen die daarom, zoals al aangegeven, zeker snel initiëren en stevig verankeren in het nieuwe landschap.

Wat we ook als een bestaande praktijk willen vermelden, zelfs benadrukken, al hoort het een vanzelfsprekendheid te zijn, is dat de gedeelde verantwoordelijkheid voor continuïteit vandaag de dag al wordt gerealiseerd doordat hulpverleners, gewoon vanuit hun professioneel optreden, afspraken maken over trajectopvolging en continuïteit met betrokken collega's van de eigen of een andere voorziening.

Een netwerkaanpak met duidelijke verantwoordelijkheden

Als in de rechtstreeks toegankelijke hulp een vraag wordt opgepikt en als daarbij blijkt dat andere hulp nodig is, en als die niet meteen beschikbaar is, dan stelt zich een uitdaging op het vlak van continuïteit die niet altijd evident op te lossen is. In het algemeen is werken aan verdere capaciteitsuitbreidingen in deze context uiteraard relevant. We gaven eerder al aan daarop te willen inzetten. Maar dat biedt niet altijd en niet meteen op korte termijn soelaas.

Het is dan, als een overbruggingsopdracht zich aandient, zaak, wanneer duidelijk is wie de vervolghulp zal kunnen bieden, dat deze jeugdhulpverlener samen met de collega die de vraag initieel opnam een zorgzaam traject opzet. In afwachting tot de hulp en ondersteuning kan opgestart worden is outreachend tegemoet komen aan de dringendste noden aangewezen. Die outreachende steun kan geboden worden aan de melder – die op dat moment nog steeds de verantwoordelijkheid van het dossier draagt – of aan het kind of de jongere en zijn gezin zelf. We zien dat mogelijk binnen de reguliere opdrachten van de voorzieningen.

Wanneer echter niet duidelijk is wie de vervolghulp zal aanbieden, ook al zijn meerdere actoren betrokken, is het belangrijk, zeker wanneer de ontvanger van de vraag de situatie niet langer alleen aankan, een overleg te initiëren met de voor vervolghulp in aanmerking komende voorzieningen om na te gaan wie en zo ja hoe de aanmelder en het gezin ondersteund kunnen worden.

Als randvoorwaarde geldt dat door bij cliënttrajecten informatie van bij het begin bijeen te brengen - hier heeft het op te richten agentschap gegevensdeling een rol te spelen - en deze cliëntinformatie te matchen met de profielen van de voorzieningen in een “netwerk”, vlug(ger) moet kunnen uitgemaakt worden welke jeugdhulpaanbieder in beeld komt voor vervolghulp, wat de overbruggingsnood verkleint.

We spreken hier niet toevallig over **een “netwerk”**. Willen we de gedeelde verantwoordelijkheid wanneer hulp niet meteen beschikbaar is daadwerkelijk vorm geven, dan zien we dat immers slechts mogelijk in en vanuit regionale netwerken van voorzieningen die bereid zijn samen over individuele casussen afspraken te maken en verantwoordelijkheden op te nemen. We zien nu al lokale en regionale initiatieven ontstaan waarbij aanmelder, vervolghulp, het gezin en eventueel andere betrokkenen na gaan of er in afwachting van de opstart van de hulpverlening al coaching en krachtgerichte ondersteuning aangeboden kan worden. We willen op dergelijke initiatieven voortbouwen en ook de kracht van de bestaande netwerken jeugdhulp aanwenden om te komen tot een vangnet voor continuïteit wanneer overbruggingshulp nodig is.

In concreto betekent deze aanpak dat het binnen de netwerken duidelijk wordt wie - in die situaties zoals hierboven geschetst - aangeduid kan worden voor het opnemen van de zorg- en/of overbruggingsverantwoordelijkheid. We **zien die opdracht tot continuïteit als de opdracht van een netwerk**. We voorzien in dit verband in een netwerkbudget, dat dus regionaal kan worden ingezet om, als netwerk en/of als voorziening binnen een netwerk, de nodige continuïteit te realiseren. We koppelen dit dus zeer concreet aan **een duidelijk mandaat** en aan een financiële incentive. Belangrijk is dat die ondersteunende opdracht vertrekt vanuit een visie op en een plan voor het ganse gezin.

We beseffen dat voor **een dergelijke netwerkaanpak de (bestaande) regionale netwerken jeugdhulp voortaan sterker gefaciliteerd en ook personeel ondersteund** moeten worden. We willen dat realiseren bij het overnemen van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies. Zo wordt het mogelijk dat deze netwerken continuïteit in hun regio actief vorm geven en performant maken. Wat concreet kan betekenen: vernieuwende vormen van kennismaking, overdracht van informatie, doorverwijzing van het kind of de jongere en continuering van de hulpverlening vlot(ter) waar maken, ... Ook de actoren die niet binnen het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp werken, dienen de mogelijkheid te krijgen elkaar via deze netwerken te ontmoeten en in hun ontmoeting elkaars professionaliteit te versterken. Het finale resultaat moet een netwerkgedragen oplossing voor continuïteit zijn in die individuele casussen waarin dat echt nodig is.

De brug naar de volwassenheid

Het aanbod voor **jongvolwassenen** moet, vanuit het oogpunt continuïteit, dermate georganiseerd worden dat ze bij uitstroom uit de jeugdhulp zo maximaal mogelijk over de kennis en vaardigheden beschikken om een eigen weg te vinden. Voor die jongvolwassenen voor wie na de jeugdhulp vervolghulp noodzakelijk blijft, worden specifieke acties opgezet: de bestaande ondersteuning voor kwetsbare jongvolwassenen met een handicap wordt bestendigd, net zoals de projecten intersectorale ondersteuning van jongvolwassenen en volwassenen met een verstandelijke handicap en bijkomende psychiatrische en/of gedragsstoornissen. De in de Cachet-publicatie “Sur ma Route” geformuleerde bevindingen voor de aanpak van de doelgroep van jongvolwassenen worden uitgerold. De bevindingen van Cachet en de beleidsaanbevelingen uit de vergelijkende studie tussen begeleid zelfstandig wonen van het algemeen welzijnswork en van Jongerenwelzijn vormen de basis voor een coherenter beleid.

Voor jongeren en jongvolwassenen in verontrustende situaties en in de gerechtelijke jeugdhulp is de periode van jongvolwassenen zijn nog precairder. Zij zijn immers in de mogelijkheid – ongeacht de problematiek die zich aandient – om te breken met jeugdhulp. We denken bijvoorbeeld aan jongeren die feiten

plegen en recidiveren, of aan jongeren die slachtoffer zijn van tienerpooiers. We gaan in overleg met de federale overheid om te onderzoeken hoe we hierin stringenter en meer beschermend kunnen optreden.

5. Gevat optreden in verontrustende situaties in de jeugdhulp

Door het expliciteren van een getrapt (knipperlicht)systeem in situaties van verontrusting - gaande van algemene informatie, advies en doorverwijzing voor de burger, een algemene opdracht voor elke hulpverlener; over een ondersteunende rol van de gemandateerde voorzieningen; tot een interveniërende opdracht ingeval van maatschappelijke noodzaak - realiseren we een effectieve aanpak van en ook continuïteit in situaties van verontrusting.

We zullen hierbij ook verder bouwen op het onderzoek naar aanleiding van ernstige situaties van verontrusting. Op basis van de aanbevelingen van het onderzoek, dat een inkijk geeft in de factoren en processen die leiden tot gezinsdrama's, nemen we gerichte acties. Het rapport wordt afgeleverd in het voorjaar 2016.

1712: hét nummer voor elke burger, ook voor kinderen en jongeren

Ondertussen heeft 1712 als aanbod voor de burger op de eerste lijn zijn plaats verworven. Ervaren hulpverleners van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling staan de burgers bij. Elke burger kan er met een vraag over geweld, misbruik en kindermishandeling terecht voor informatie, advies en doorverwijzing. In een context van verontrusting is dat belangrijk. We vermelden het nummer hier ook expliciet omdat **de toegang tot 1712 voor kinderen en jongeren verbeterd is**, onder meer door aan hun **leeftijd aangepaste websites**. In maart 2016 starten we een gerichte campagne op maat van kinderen en jongeren om deze site bekend te maken.

Alert zijn en optreden in verontrusting: een duidelijke opdracht in de jeugdhulp

Kunnen omgaan met verontrusting is in het decreet betreffende de integrale jeugdhulp een taak van elke hulpverlener en niet alleen voor de gemandateerde voorzieningen.

Verantwoordelijkheid opnemen in verontrustende situaties is daarom op vandaag een grote uitdaging. Daarbij is het belangrijk dat we ieders rol scherp omschrijven en afbakenen. Herkennen van signalen, een constructieve dialoog aangaan met ouders, kinderen en jongeren, een hulpplan opstellen en ook als kinderen, jongeren of hun ouders zelf niet expliciet om hulp vragen weten hoe toch in te grijpen, ... het zijn allemaal opdrachten voor elke hulpverlener. Daarom investeren we verder, zowel op Vlaams, als op regionaal niveau, in het verhogen van competenties bij hulpverleners via vorming en sensibilisering. We reiken hulpverleners methoden aan om adequaat te handelen in verontrusting. We doen dat vanuit de principes van 'partners in veiligheid', een benadering die geïnspireerd is door onder meer oplossingsgericht en krachtgericht werken en door positieve heroriëntering. De focus is het samenwerken in verontrusting **gericht op veiligheid** van de minderjarige, met aandacht voor de valkuilen van het werken met en in de context.

Met deze keuze sluiten we aan bij de opleiding '**Signs of Safety**', die we al aanboden en nog willen herhalen. Ook alle consulenten van de Ondersteuningscentra Jeugdzorg volg(d)en die opleiding en voeren de bijhorende methodiek stapsgewijs in hun aanpak en werken in. Elk Intersectoraal Regionaal Overlegforum Jeugdhulp kan, inspelend op de noden die de partners formuleren, aanvullende eigen

initiatieven nemen en accenten leggen. Ook met betrekking tot de afstemming met partners in de regio (gemandateerde voorzieningen, politie, parket, hulpverlening, crisisjeugdhulp).

We maken hiermee ook duidelijk dat **het vrijwaren van de integriteit en de veiligheid van een minderjarige bij de inschatting van verontrusting altijd primeert**. We verwijzen hier ook naar de bepaling opgenomen in het mozaïekdecreet inzake hoogdringende situaties. In het spanningsveld tussen de inschatting van de medewerking van de omgeving enerzijds en de integriteit van het kind of jongere anderzijds, moet het duidelijk zijn dat veiligheid de eerste overweging is.

In de schoot van de voorbereiding van de **Conferentie over het Jonge Kind**, wordt de visie in het omgaan met verontrusting verder verfijnd. Gedragen standpunten zullen aangereikt worden als bouwstenen voor een verdere remediëring van de organisatie van omgaan met verontrusting in de jeugdhulp.

Toegankelijke ondersteuning door de gemandateerde voorzieningen

Naast het feit dat elke hulpverlener zijn eigen verantwoordelijkheid neemt in situaties van verontrusting, is het belangrijk dat zij voor ondersteuning terecht kunnen bij de gemandateerde voorzieningen. Een makkelijke en snelle dialoog tussen hulpverleners en de gemandateerde voorzieningen moet een alert optreden in individuele situaties bevorderen en continuïteit in de hulpverlening versterken.

De consultants van de **Ondersteuningscentra Jeugdzorg** treden dan ook **meer ondersteunend** op naar aanmelders en consultvragers. We maken daartoe de consultfunctie van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg meer toegankelijk. We stellen deze functie outreachend ter beschikking. We investeren bijkomend in coaching, intervisie en participatieve besluitvorming in individuele casussen.

Elke aanmelding bij een Ondersteuningscentrum Jeugdzorg resulteert in **een case-onderzoek**, we schaffen de fase vraagverheldering af. We spreken in een jeugdhulp die uitgaat van vertrouwen in elkaars expertise niet meer van de notie 'onontvankelijk'. Wanneer blijkt dat er geen sprake is van maatschappelijke noodzaak, maar wel van verontrusting, zal er een begeleide doorverwijzing gebeuren naar een andere partner in de hulpverlening. Verder heffen de Ondersteuningscentra Jeugdzorg het onderscheid tussen observerend en interveniërend casemanagement op. Eens de beslissing genomen is dat maatschappelijke noodzaak in het geding is, zal het Ondersteuningscentrum de regie op zich nemen. In alle casussen voorzien de Ondersteuningscentra Jeugdzorg interveniërend casemanagement. Dit betekent dat het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg de doelstellingen van de hulpverlening bepaalt, het hulpverleningstraject begeleidt en contactpersoon-aanmelder is voor de intersectorale toegangspoort. Dit komt tegemoet aan de vraag naar een meer ondersteunend en actief optreden van de overheid in situaties van verontrusting.

Het is cruciaal dat de twee gemandateerde voorzieningen, de Vertrouwenscentra Kindermishandeling en de Ondersteuningscentra Jeugdzorg, zich **meer afgestemd positioneren en ook consistent optreden**. Ze maken daar momenteel werk van en lopen een gezamenlijk proces van afstemming en samenwerking. Die afstemming focust op de praktijkwerking, op de procedure maatschappelijke noodzaak en op de aangehaalde consultfunctie. De Ondersteuningscentra Jeugdzorg en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling slaan zo samen de weg in naar een duidelijker eenduidig optreden, om te komen tot de best mogelijke ketenaanpak, het uitklaren van het begrip vrijwilligheid, het bepalen van een actieve tussenkomst van de gemandateerde voorziening, en dat vanuit een doordachte en effectieve methodische benadering: twee partners voor één aanpak van verontrusting.

De sector van de **Vertrouwenscentra Kindermishandeling** wordt ondertussen bijkomend versterkt en de samenwerking tussen de verschillende provinciaal georganiseerde vertrouwenscentra wordt geconsolideerd. Een samenwerkingsvorm die als koepel met rechtspersoonlijkheid fungeert voor alle centra zal zorgen voor een intense samenwerking op het vlak van zowel inhoud, communicatie, expertise als deskundigheid.

Vereenvoudiging van de aanvraag maatschappelijke noodzaak

Om een aanvraag voor een onderzoek naar maatschappelijke noodzaak meer hanteerbaar te maken, expliciteren we het beoordelingsproces van een aanvraag. We verhelderen zo welke informatie een aanvraag precies moet bevatten. Op die manier is het voor aanmelders duidelijker wat verwacht wordt en verloopt de aanvraag eenvoudiger.

Family Justice Centers in Vlaanderen

In situaties van verontrusting is **informatie-uitwisseling tussen welzijn, politie en justitie** een cruciaal en uiterst belangrijk, zelfs bepalend gegeven. We willen dan ook maximaal de voorwaarden scheppen om die uitwisseling mogelijk te maken.

Daarvoor vertrekken we van en bouwen we voort op wat momenteel in een aantal regio's, Antwerpen en Limburg op kop, is gegroeid en nog doorgroeit. Bedoeling is te komen tot een kader dat structureel overleg tussen de genoemde partners in elke regio in Vlaanderen op een analoge manier, identiek juridisch verankerd, mogelijk maakt.

De thematische invalshoek die we daarvoor kiezen is die van **intrafamiliaal geweld en kindermishandeling**. Als organisatorische referentie richten we dan de blik op de **family justice centers** zoals die nu in Limburg, Antwerpen en, in aanzet, in Vlaams-Brabant tot stand komen.

De keuze voor deze thema's sluit aan bij de realiteit(en) op het terrein. Waar mogelijk zoeken we aansluiting bij andere thema's waarvoor informatie-uitwisseling tussen de genoemde partners cruciaal is. We denken dan bijvoorbeeld aan de problematiek van radicalisering, goed beseffend dat de finaliteit in die context (maatschappelijke veiligheid) niet zomaar kan worden getransponeerd naar die van intrafamiliaal geweld en kindermishandeling (integriteit en individuele veiligheid).

Concreet zullen we focussen op de modaliteiten voor het werken met de instrumenten **“risico-inschatting”, “casusoverleg” en “casuscoördinatie”**. Zo vinden de werkingsprincipes van de experimenten van enkele jaren geleden, het protocol van moed en CO3, hun weg in de jeugdhulp.

Wanneer “risico-inschatting” (tijdelijke en gerichte informatie-uitwisseling tussen hulpverlening, politie en parket in acute situaties van intra-familiaal geweld en/of kindermishandeling) niet volstaat kan casusoverleg ingezet worden. Dit instrument impliceert een periodiek overleg dat in welomschreven omstandigheden kan aangevraagd worden door hulpverleners en parketmagistraten met het oog op een gezamenlijke bespreking van een chronische situatie van kindermishandeling en/of intra-familiaal geweld. In laatste instantie komt dan casuscoördinatie in beeld. Deze aanpak is een specifieke manier van multidisciplinaire samenwerking, waarbij de betrokken actoren - in interdependentie - structureel en casusgericht samenwerken en de uitvoering van hun taken, met oog voor eenzelfde doelstelling op elkaar afstemmen.

Als streefdatum voor de bredere implementatie van deze instrumenten geldt 1 januari 2017. Dat is immers de datum waarop de nu nog provinciale initiatieven naar Vlaanderen overkomen. Deze transitie is dan ook voorwerp van permanent overleg met de provincies. En uiteraard ook met justitie en politie. En met (al) betrokken lokale besturen. Op die manier moet de betekenisvolle bottom up-dynamiek van de voorbije jaren gevalideerd worden.

We werken in elk geval toe naar netwerken van betrokken actoren die, bijvoorbeeld bij protocol vastgelegde, uniforme afspraken maken over informatie-uitwisseling. Dat impliceert geen organisatorisch keurslijf, wel een rechtsgelijkheid waarbinnen de informatie-uitwisseling zijn beslag krijgt. We zullen die netwerken, gelinkt aan wat nu nog provinciaal gebeurt, gedeconcentreerd ondersteunen en faciliteren.

We verbreden en versterken ook de samenwerking die nu al bestaat met de politie, bijvoorbeeld bij interventies in voorzieningen en bij crisissituaties. Dit zullen we monitoren en we willen de politie proactief blijven informeren over de werking van de jeugdhulp.

Het spreekt vanzelf dat we de beschreven evoluties realiseren in nauw overleg met de gemandateerde voorzieningen (de Ondersteuningscentra Jeugdzorg en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling). Voor de positionering van die laatste is een koppeling met de op stapel staande koepel-vzw relevant.

Mogelijkheden van het beroepsgeheim

Los van de drie beschreven instrumenten zetten we verder in op informatie en sensibilisering over wat op vandaag al mogelijk is binnen de bestaande regelgeving van het beroepsgeheim. We willen ook de handvatten en methodieken voor risico-taxatie in onze sectoren verfijnen en uitbouwen, en waar mogelijk afstemmen op deze van justitie en politie.

6. Aanbod crisisjeugdhulp versterken

Voortbouwend op de al gerealiseerde versterking van het aanbod crisisjeugdhulp, optimaliseren we de werking ervan.

We maken duidelijke en **eenvoudige afspraken** over de toegankelijkheid van de crisisnetwerken en de verhouding tussen de Intersectorale Toegangspoort en het crisismeldpunt. Enkel als het crisismeldpunt zelf geen aanbod kan initiëren, stelt het een vraag aan de Intersectorale Toegangspoort om op te treden. Deze fungeert bijgevolg in de tweede lijn.

Om te kunnen sturen op de instroom en doorstroom van de kinderen en jongeren in de crisisjeugdhulp, passen we de werkingsprocessen aan. Met name de rol en opdracht van het meldpunt en de aanmelder bij het crisisnetwerk worden uitgeklaard. Belangrijk hierbij is dat de meldpunten hun ondersteunende rol naar de melder blijven opnemen. De ondersteunende informaticasystemen Insisto en crisisregistratie worden in 2016 geïntegreerd met het oog op efficiëntiewinst voor de gebruikers en een betere rapportage. Hierbij is **een verbeterd zicht** op de dynamieken die leiden tot een stijging van het aantal meldingen, in het bijzonder ook in die situaties waarbij er niet direct een antwoord binnen het netwerk voorhanden is, prioritair.

Binnen het groeipad van de jeugdhulp is **de aanpak van crisissituaties één van de duidelijke prioriteiten** zoals geformuleerd binnen de uitvoering van het actieplan jeugdhulp. We beogen dan ook een structurele versterking van de hulpprogramma's door de uitbreiding van het aanbod achter het meldpunt. Door een regionale programmatie kunnen er naar gelang de regio verschillende accenten naar begeleiding en/of opvang gelegd worden.

Bij de ontwikkeling van een nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor kinderen en jongeren opteren we voor een globale en geïntegreerde aanpak van alle zorgcomponenten. Dat is ook het uitgangspunt bij het vormgeven van een adequate crisishulp voor kinderen en jongeren met dringende psychische noden. Het aanbod crisishulp in de geestelijke gezondheidszorg en het aanbod binnen jeugdhulp worden vanuit beide richtingen op elkaar afgestemd. **We werken toe naar één geïntegreerd meldpunt per provincie.**

7. Cliënten participeren maximaal

Om jeugdhulpverleners te ondersteunen in het zich eigen maken van een participatieve basishouding realiseren we een basisaanbod aan vorming, procesbegeleiding, intervisie en supervisie.

We ontwikkelen – vanuit cliëntperspectief – een kwaliteitskader voor cliëntenfeedback en tevredenheidsmetingen voor jeugdhulpvoorzieningen.

We verzekeren het voortbestaan van **de ouder- en de jongerenwerking in de jeugdhulp**. We reorganiseren de verschillende regionale organisaties van ouders en van jongeren in een vzw Oudersparticipatie Jeugdhulp en een vzw Cachet jongerenwerking. Beide werkingen worden structureel verankerd en gesubsidieerd.

Dit is een eerste opstap naar **de oprichting van een intersectoraal en interregionaal cliëntenforum in de jeugdhulp**. Het forum vertegenwoordigt gebruikers op beleidsniveau en stuurt participatie-initiatieven in de jeugdhulp aan. Het Forum is de gesprekspartner voor de overheid. Het Forum bestaat uit onder meer de genoemde ouderwerking in de jeugdhulp, Cachet en belangenorganisaties van bijzondere doelgroepen.

Uiteraard bestendigen we in de 2.0 aanpak van de jeugdhulp de realisatie en de monitoring van de rechten van de minderjarige conform het decreet rechtspositie.

8. Aanpak 2.0 doortrekken

Zoals in het begin van deze nota aangegeven, slaan we de weg in van **een vereenvoudigde en afgeslankte aansturing** van integrale jeugdhulp 2.0. Een krachtige managementaansturing, een eenduidig adviesorgaan en een versterkte regionale poot maken een daadkrachtige jeugdhulp mogelijk. Registratie, rapportage, flexibele financiering, programmatie en kwaliteit zijn daartoe instrumenten.

Eén registratie en rapportage

De tijd is rijp om te komen tot een meer **intersectorale registratie**. In het voorjaar van 2016 bezorgen we een eerste intersectorale rapportage over de activiteiten van 2015. We bouwen in datzelfde jaar aan een intersectoraal informatiestuurplan dat steunt op een doorgedreven afstemming van de bestaande

sectorale systemen. De bedoeling is om de data zonder administratieve overlast intersectoraal te ontsluiten. We brengen de kritische succesfactoren uit het onderzoek van De Witte en Hermans³ mee in rekening.

Door het gedeeld informatiesysteem Insisto, krijgen we zicht op cliënten en trajecten binnen de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Voor **de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp** hebben we die gegevens niet. We ontwikkelen daarom -intersectoraal- een aanpak die informatie over (het gebruik van) de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp genereert.

Om een onderbouwd, doorgedreven en afgestemd beleid te kunnen voeren blijven we belang hechten aan de monitoring. We vermelden in dit verband de verfijning van het registratiesysteem voor pleegzorg. Hierdoor krijgen we kwantitatief en kwalitatief meer inzicht in de pleegzorgprocessen en de inzet van de verschillende pleegzorgvormen. Dit zal in 2016 en 2017 in een cijferrapport over pleegzorg resulteren. Ook de inzet van pleegzorg in de vluchtelingenproblematiek wordt gemonitord.

Afgestemde en flexibele financiering

In de sectoren bestaan verschillende praktijken en regelgevingen inzake subsidiëring en bijdragesystemen. Dit zorgt voor verwarring in het werkveld en afstemming dringt zich op. We maken werk van een harmonisering van bijdrageregelingen (onder andere zakgeld, subsidies voor bijzondere kosten, kinderbijslag) en (elementen van) financieringssystemen. We vertalen dit ook **in minder en vereenvoudigde (type-)modules binnen de jeugdhulp**, naast inhoudelijke (zoals overlap,...) zijn vaak ook financieel-technische verschillen een rem op de samenwerking of het vlot volgen van een cliënttraject. Dit moet jeugdhulpaanbieders mogelijk maken ook op het terrein flexibel de hulp aan kinderen en jongeren te organiseren.

Eén programmatie voor de jeugdhulp

We geven de intersectorale regionale overlegplatformen meer slagkracht en beslissingsbevoegdheid om in de regio de jeugdhulp beter te kunnen monitoren. Op basis van een intersectorale programmatie kent de overheid, op termijn, de middelen uitbreidingsbeleid toe aan de intersectorale regionale overlegfora.

Om op een regionaal vergelijkbare manier aan de slag te kunnen gaan werken we, op basis van de bestaande sectorale systemen en samen met de Intersectorale Regionale Overlegfora Jeugdhulp, een instrument uit voor regionale behoefteanalyse, een eenvormige procedure voor advisering bij uitbreidingsbeleid en een Vlaams kader voor het beslissen over een regionale besteding van middelen.

Voor de uitvoering van al haar opdrachten (monitoring van de jeugdhulp, opzetten en draaiende houden van netwerken) bouwen we de ondersteuning van de Intersectorale Regionale Overlegfora Jeugdhulp verder uit. We vullen dat concreet in naar aanleiding van de overname van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies.

³ "Clientregistratie en intersectoraal zorggebruik in de jeugdhulp. Een casestudie." Koen Hermans & Jasper De Witte

Intersectoraal programmeren betekent uitgaan van afgestemde werkgebieden. In de Eerstelijnsconferentie is hier aandacht voor, een werkgroep rond afbakening van de zorgregio's neemt dit mee in observatie. Ook voor de jeugdhulp gaan we specifiek na of het provinciale niveau wat dat betreft voor alle sectoren werkbaar is.

Eenheid in kwaliteit

Een integrale jeugdhulp vraagt finaal om een intersectoraal afgestemd, **integraal kwaliteitskader**. Dit kader bevat naast kwaliteitsindicatoren voor de jeugdhulp ook een intersectoraal afgestemde klachtenbehandeling.

We zetten om daartoe te komen een project op voor een gefaseerde uitwerking van dit kwaliteitskader, waarbij we meteen ook de contouren uitwerken voor een integrale inspectie van de jeugdhulp. We verleggen hiermee de focus van erkenning van voorzieningen naar het opvolgen van de kwaliteit van de hulpverlening. Elk kind en elke jongere heeft immers het recht op een zelfde kwalitatieve aanpak, ongeacht de voorziening, sector die de 'module' aanbiedt. Een eengemaakt kwaliteitskader moet ook toelaten zicht te krijgen op de kwaliteit van hulpverleningstrajecten en -programma's die kinderen en jongeren doorlopen.

Het **extern toezicht en de externe klachtregeling** bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren wordt gerealiseerd.

Flankerend aan de ontwikkeling van een integraal kwaliteitsbeleid, moet ingezet worden **op competentie management** van hulpverleners. Competentie is één van de werkzame bestanddelen van een kwalitatieve hulpverlening. In een samenleving waarin maatschappelijke problemen tegelijk divers en complex zijn en bovendien snel opduiken, is een permanente zorg voor kennis, competentie en draagkracht van het personeel essentieel. De grote diversiteit van de hulpvragers confronteren hulpverleners met de noodzaak om te investeren in cultuursensitieve zorg en diversiteit in personeelsbeleid. Hierin is voor het middenveld een rol weggelegd.

Met de fusie van de **steunpunten** heffen we de versnippering van expertise op. Het eengemaakte steunpunt versterkt ook de uitvoering van een geïntegreerd kwaliteitskader, waarbij hun focus ligt op praktijkoptreden en praktijkontwikkeling.

We willen tot slot middels **lange termijn follow up onderzoek** een beeld krijgen van de populatie van de jeugdhulp en eventuele evoluties hierin, van de hulpverleningstrajecten van kinderen en jongeren in de jeugdhulp en van de effecten die de hulpverlening heeft op de levens van kinderen, jongeren en hun ouders.